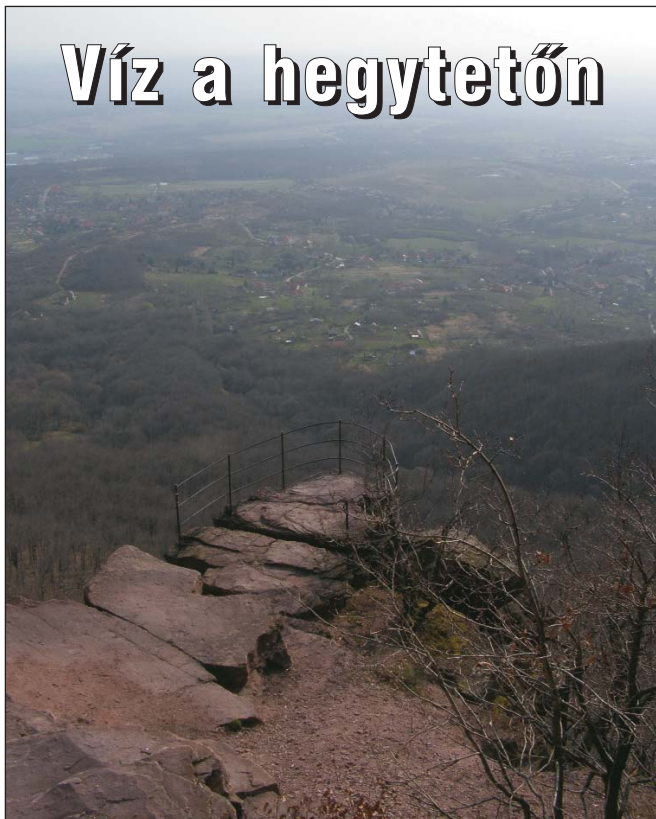


Víz a hegytetőn



Erdős tájainkon számtalan forrás tör a felszínre és számos csermely, patak, kis vízfolyás viszi tovább e fakadó vizeket. Sötétlő árnyékok közt megbújó kisebb-nagyobb völgyfőkben törnek maguknak utat, éppen csak szivárogva, lassan csörgedezve vagy szilaj erővel büszkén zubogva.

Kevés hazai erdőtájunkon találkozunk magasra kiemelt fennsíkon e tiszta vízforrásokkal. A fakadó víz a hegytetőn különleges érték és látvány, melyet nem csak ma értékelünk sokra, hanem elődeink is nagy becsben tartották a természet nyújtotta ajándékot.

A Mecsek hegység nyugati felének őrt álló bástyája – Pécsről alig egy macskaugrásnyira – a Kővágószőlős és Kővágótőtös felett emelkedő Jakab-hegy. A Nyugati-Mecsek legmagasabb hegycsúcsát felépítő kőzettömeg egy része a földtörténet ókorában, a perm korban alakult ki, jellegzetes színű vörös homokkő. A hegy déli peremén emelkedő merész sziklatornyok – a Babás-szerkövek, mint például a Zsongorkő – is ennek a kőzetnek a későbbi gejzírkitörésekből származó, kovasavas oldatokból összecementált válto-



A Pálos kolostor romjai a Jakab-hegyen

zatából jöttek létre, a szél és a csapadék válogató eróziós munkája nyomán.

A homokkő rossz vízvezető képessége és a közbetelepült vízzáró agyagrétegnek köszönhetően, ún. lebegő vízkészlet alakult ki a platós felszínről beszivárgó csapadékvizeket összegyűjtve. Ez a különleges vízföldtani adottság tette lehetővé, hogy a magasra kiemelt hegytetőn többé-kevésbé állandónak tekinthető vízkészlet tározódjon és ez egyben ivóvízbázisul szolgáljon már a korai történelmi korok emberének is.

Az összegyűlt víz a csapadékosabb időszakokban a hegycsúcs mélyedéseiben kis tavacskákat alkotott. Erre az adottságra már a kora bronzkor embere is felfigyelt, aki az első lakott telepet hozta létre, éppen erre a víznyerési lehetőségre is alapozva.

A kora vaskorban a Kárpát-medence legnagyobb területű földvára épült fel a Jakab-hegyen, melynek helykiválasztásában jelentős szerepe volt az értékes ivóvíznek. A 6-10 méter magasságú kőből épített mesterséges kőszáncok ma is jól láthatóak. Impozáns méretei, kettős rendszerű kialakítása, a közeli halomsíros temető is arra utal, hogy a római hódítás előtt jelentős birodalmi központot hozott itt létre a halstatti kultúra népeisége. A IV. században a kelták elfoglalták és szintén királyi székhelynek, hatalmi, közigazgatási és gazdasági központnak használták. Mind addig, amíg a római hódítás el nem érte e területet is.

Kultúrák jöttek-mentek, de az erdővel borított hegytetőn az értékes ivóvíz megmaradt. Jól jelzi ezt, hogy a korai Árpád-korban középkori falu élte életét a hegy magasán. Templomának titulusa Szent Jakab lehetett, melyről a hegy a későbbi nevét nyerte. 1225-ben Bertalan pécsi püspök egybegyűjtötte a Mecsekerdőben élő remeteket és az Árpád-kori templomra alapozva kolostor építésébe kezdett számukra a Jakab-hegyen.



A vaskori földvár sánca

Jelentősége abban rejlik, hogy valószínűleg ez a rendház volt az egyetlen magyar alapítású szerzetesrend, a pálosok első kolostora. A szerzetesek is megbecsülték a hegy kincsét jelentő vizet és komoly mérnöki teljesítménynek is tekinthető kútházat és víztározót építettek. A rend története a magyar történelemmel együtt hullámzott. A török kori Hódoltság idején szétesedtek, majd a 18. század első harmadában újra szerzetesi élet költözött az újjáépített falak közé. 1780-ban II. József rendelkezésére felszámolták a Jakab-hegyi kolostort is és a 19. század első felére a terület teljesen elnéptelenedett.

A víz a fák hűvösével borított hegytetőn ma is az erre járó vándorok szomját oltja. Még kitart sok évezredes múltja ellenére akkor is, ha a XX. század nehéziparosítása a Jakab-hegy oldalában felszálló karsztforrások vizét már régen elapasztotta vagy elszennyezte. Becsüljük meg mi is, ahogy őseink is tették évszázadokon át, az életet adó forrásvizet odafenn hegy magasában.

Kép és szöveg: **Nagy László**